

**Mon ma chi
liel
gi
Jomamoko Nitie
Dwaro**

Randolf Dun

Joma Chiel kod Jomamoko Ma Owinjore

Tim ma ok owinjore gi mon ma chi liel

Matayo 23 ayat 14 "Kuo kuomu un jondiko kod jo Farisi, un jowuoro! nikech uchamo udi mag mon chi liel, kendo utimo lamo mabor mondo utimre ni un jowuoro. Omiyo, ubiro yudo kum maduong' moloyo."

Marko 12 ayanga 38 nyaka 40 wacho ni "Riekrwok gi jondiko, ma ohero wuotho ka girwako lewni madongo kendo ma ohero mos e chiro, kendo ma nigi kombe mabeyo e ute lamo, kendo ma nigi kombe mabeyo e nyasi mag lamo, ma chamo udi mag mon ma chi liel, kendo ma timo lamo mabor mondo giwuoth."

"E ndalogo, kaka kwan mar jopuonjre ne medore kendo medore, Jo-Yahudi ma ne odak e dho Grik ne ogolo ywak kuom Jo-Yahudi ma ne odak e dho Hibrania ni mon-gi ma chi liel ne okethore e chiwo chiemo ma pile ka pile". Tich 6 ndiko mar 1.

Tich mar Joodgi

Timothe Mokwongo 5 ayanga 3 nyaka 8 wacho ni "Mi mon ma chi liel luor ma gin mon ma chi liel adier. To ka dhako ma chi liel nigi nyithindo kata nyithindgi, mondo gipuonjre mokuongo nyiso jo otgi luor [kokalo kuom rito joodgi giwegi kendo dwoko moko ne jonyuolgi, nikech mano ber e wang' Nyasaye."

Nyako ma adier en dhako ma chi liel ma oweyo kende, oseketo geno mare kuom Nyasaye kendo odhi nyime gi lamo kod lamo otieno kod odiechieng', to dhako ma ng'iyore owuon osetho kata ka en mangima. Chik gik ma kamago bende, mondo kik gibed gi ng'uono. To ka ng'ato ok chiwo gik ma dwarore ne jowetene, ahinya jo ot mare, to odagi yie kendo en ng'at marach moloyo ng'at ma ok oyie. Ka dhako moro ma oyie nigi anyuola ma gin mon ma chi liel, mondo oritgi. Kanisa kik obed gi ting', mondo orit jogo ma gin mon ma chi liel gadier.

Gima jandik-zaburi nowacho ni: Kapo ni dhako moro amora ma ja-Kristo ma nigi anyuola ma chi liel nenore ni ok oketo chwo ma ja-Kristo oko. Kata kamano, Jokristo duto, chwo kata mon, onego oritgi. Seche moko ng'atno onego ogol gik ma dwarore, mondo kik oket ting' e kanisa. Joma chi

liel ma ne ondiki nyinggi ne dhi timo tich mar rito nyithindo, e yo ma kamano ne giweyo tim moro amora ma ok owinjore mar anyuola ma dichuo ma "rito" mon ma chi liel e joode kata joode madongo. Tiekoo paro.

Tich mar Kanisa.

"Ma e kaka waseng'eyo hera: Masia nochiwo ngimane nikech wan. Wan bende, onego wabed gi ngimawa nikech owetewa".

"Din maler kendo maongee ng'ukni e nyim Nyasaye Wuoro, en ma: rito nyithindo ma onge jonyuol kod mon ma chi liel e masira margi, kendo rito ng'ato mondo kik obed gi ng'ol mar piny".

Timothe Mokwongo 5 ndiko mar 5 nyiso maler wachno. "Nyako ma en dhako ma chi liel ma odong' kende, oseketo geno mare kuom Nyasaye kendo odhi nyime gi lamo kod lamo otieno kod odiechieng', to dhako ma ng'iyore owuon otho kata ka en mangima".

Wach mar jalo: Adier, dhako ma chi liel en ng'at ma:

Onge joot moro amora ma nigi kitgi.

- a. En gi joot ma ok gin Jokristo ma ok bi chiwo gik ma dwarore mondo oritgi, nyalo bedo ni nikech en Jakristo.
- b. En dhako ma chi liel ma nigi nyalo ma ok temo moro amora mondo omiye gik ma odwaro kendo ma ok oneno ni en ng'at ma nigi chandruok.
- c. Jokristo ma nigi dhako ma chi liel ma nyalo rito dwarone to ok gin joma richo moloyo joma ok oyie. Tiekoo paro.

Timothe Mokwongo 5 ndiko mar 9 kod 10 We mondo dhako ma chi liel ondiki nyinge, ka en:

- a. ok obed matin moloyo higni piero auchiel,
- b. osebedo chi chwo auchiel, .
- c. bedo gi nying' maber kuom tije mabeyo, .
- d. osepuonjo nyithindo, .
- e. osenyiso joma ok ong'eyo rwak maber, .
- f. oseloso tiende jomaler, .
- g. oserito joma oyudo masira, .
- h. osechiwore ne tich moro amora maber".

Kanisa ndiko nying dhako ma chi liel mondo otim (tije) mag dwaro mag jood kanisa.

- a. Tije mabiro tim ok oyange
- b. Kuonde ma ibiro timoe tijno oyangore
- c. Dwaro nyalo chopo kuom chiwo chiemo kata pesa mar nyiewo dwaro .

Joma chiege otho ondiki e nambano mondo gitim tich moro.

- a. Tichgi ne jood kanisa ne ok otimre e "ot mar kanisa" kaka ne onge.
- b. Kanisa ne pod onego orit mon ma chi liel ma ne nigi chandruok ma ne ok ondiki nyinggi.

Ok obed matin moloyo higni piero auchiel

- a. E kinde mag Higni Mokwongo, mon ma ne ochopo higni 60, ka itiyo gi kwan, ne dhi tho e kind higni 60 nyaka 70 mag nyuolgi.
- b. Kinde mang'eny, gombo mar nindruok ne dok piny e higni machuok mogik mag ngimagi.
- c. Joma chi liel ma ne nigi jodhier ma ne pok ochopo higni 60 ne pod onego oritgi gi kanisa to ne ok ondikigi nikech ne igeno ni gibiro kendo kendo ok gitim tich ma ne ondikigi.

Wach ma jandik-zaburino nowacho: Chiege ma dichuo achiel nyalo bedo

- a. Ne okendo mana dichiel
- b. Ne okendo kendo bang' keny ma ne oketho keny ma ne okelo tim ma ok owinjore (tim anjao) mar chwore .
- c. Ne okendo kendo bang' keny ma ne oketho kendno kuom timo akwede; tiende ni, ketho singruok mar keny ma ok en kuom tim anjao.
- d. Kendo kendo ka keny orumo nikech tho mar chwore
- e. Okendo dichwo achiel kende e kinde achiel- ok en ng'at ma nigi mon mang'eny
Giko mar paro.

Bedo gi nying maber nikech tije mabeyo

- a. Oganda ong'eye kendo miyo luor nikech okonyo jomoko kuom tije mabeyo .
- b. Joma mon ma chi liel ok odonjore e tij lendo kendo timo tije mabeyo ka gin chwo, ok bi geno ni gibiro timo kamano bang' bedo mon ma chi liel.

Ne odongo nyithindo

- a. Gik ma mon oseyudo kuom rito nyithindo
- b. Oboke ni nyalo chopo kuom rito nyithindo ma onge jonyuol kata ka onge nyathi ma gin-go
- c. Rito nyithindo kinde ka kinde ok oting' ting' mar rito nyithindo .

Onyiso ng'at ma rwako welo kuom chiwo dwaro mapiyo mag joma ok gin osiepe kata anyuola .

Ne oloso tiende jomaler kuom miyo Jokristo ma wuotho bedo maber, ma en tich mar jatich .

Ne orito joma ne oyudo masira

- a. Nyalo bedo ni en jatich ma ne ogoye, janyuol mar nyathi ma ne odagi osiep kata anyuola mare, chiege ma ne oweyo kata ng'at ma ne oyudo masira nikech yie, nyathi ma onge wuon kata nyathi ma ne ok odwarre ma ne oweyo mondo ogeng're owuon.

Ne ochiwore e tich moro amora maber.

- a. Gik ma dhako ma chi liel notimo kapok obedo dhako ma chi liel nyiso maler ni ne en jatich Nyasaye .
- b. Ng'ato onego opar ni tije mag jatichne ne dhi dhi nyime kendo ni ok obi bedo ng'at ma ng'iyo gik mang'eny, ma ok otim gimoro, kata ma ng'iyo gik moko bang' ka osemete e nambagi.

"Kik ubed gi gombo mar ndiko mon ma chi liel matindo, nitech ka gombogi ma chi liel oterogi mabor gi Kristo, gidwaro kendo kendo giyudo kum nitech giweyo tije ma ne ondikigi. Kaachiel gi mano, gipunjore bedo joma onge tich, ka giwuotho e ot ka ot, kendo bende giwuotho kendo gidonjo e weche mag mon ma chi liel, ka giwacho ni ang'o ma ok adwar bedo, nyithindo, rito udigi, kendo kik imi wasiki thuolo mar ng'ado bura kuom Satan.

Jo-Korinto Mokwongo 7 ndiko mar 8 kod 9 wacho ni Ne joma pok okendo kod mon ma chi liel awacho ni ber mondo gibed maonge chwo kaka an. To ka ok ginyal geng'ore, owinjore gikendore. Nitech ber mondo ng'ato okendo moloyo wang' gi gombo ma ok kare".

Gima jandik-zaburi nowacho niya: Joma pok okendo ne dhi bedo joma pok okendo, joma oketho kend ka nigi oboke mar kenya, kod mon ma chi liel.

Ber mondo ikendo kaka

- a. Dwaro mar bedo gi winjruok gi ji kod mar nindruok geng'o mon ma chi liel timo tich ma kanisa dwaro.
- b. Tiyo gi thuolo mang'eny miyo ng'ato bedo gi kido mar ng'iyo gik moko kendo bedo ng'at ma ok otimo gimoro, ma kinde mang'eny miyo ng'ato bedo gi ng'iyo kendo ng'iyo weche mag ji duto, ma en ng'at ma nigi gik mang'eny timo.
- c. Nitech gombo matek mag nindruok, mon ma chi liel ma rowere onego okend.

Tieko paro

Johana mokwongo 3 ayanga 17 kod 18 onyiso ni "Ng'ato ma nigi mwandu mag piny to oneno owadgi ma nigi chandruok to kata kamano ogeng'o ng'uono mare kuome, ere kaka hera mar Nyasaye nyalo bedo e iye? Nyithindo matindo, nyaka wawe nyiso hera mana kuom wechewa kod yo ma wawuoyogo; kendo nyaka waher adier bende e".

- a. Johana wuoyo gi jood Jokristo ma gin chwo kod mon.
- b. Owete ma onge chik moro amora ma dwaro gik ma dwarore e ngima onego okonye. Owete kinde mang'eny en wach ma oriwo bedo dichwo kata dhako.

Kar tieko.

En ting' mar jood dhako ma chi liel, nyithinde, nyithinde, kata anyuola machiegni mar dhako chiel mondo onene ka ok onyal ritogi giwegi. Joma onge joodgi kata joma joodgi ok nyal kata ok oyie chiwo gik ma gidwaro, onego oritgi gi Jokristo achiel achiel kod riwruok mar kanisa. Dwaro mag mon ma chi liel ma gin Jokristo ma nigi chandruok onego ochop e nyim mon ma chi liel mamoko.

Jokristo onego obed gi ng'uono ne jogo ma ong'ere ni onge gik ma dwarore e ngima kaka Jokristo ma Jo-Yahudi nooro kony ne Jokristo ma Jo-Hibrania ma ne ni Yerusalem.

Joma chi liel ma nigi chandruok ma kuom timbegi, kapok gibedo chi liel, ne nigi nying' mar timo gik mabeyo, kendo dak e ngima ma moro Nyasaye, nyalo tiyo kod kanisa. Biblia ok wuo kuom gimomiyo ne ondik nying'. To paro mara en ni ne gitimo tije ma ne dwarore gi ringruok. Ne nyalo bedo konyo jogo ma ne oyudo masira to ne ok gin joma ochando, punjo mon ma ok gin Jokristo

Injili, puonjo mon matindo kaka onego otim gi chwogi kod nyithindgi gi hera kod luor kendo jiwogi mondo gitim tije mabeyo.